

ΠΑΛΑΙΟΙ ΑΘΗΝΑΪΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

ΘΩΝ Ο ΕΙΦΟΜΑΧΟΣ

Έπαινε για μηχανικούς και γύρισε... εϊφομάχος! Ο Θών Ηλιόπουλος και μερικά ανέκδοτά του. Τά γλέντια της Πλάκας και η αίδουσα της σπαδασκίας. Πώς την έλαβε στα γέγραμάτα, και πώς διηγείται ο ίδιος τὸ πάθημά του. Ένας καθυστερημένος ιππότης τῆς περασμένης γενεάς.

Οι γεροντότεροι Ἀθηναῖοι, και μάλιστα οἱ φίλοι τῶν ἀθλητῶν ἀγῶνων και οἱ ὀπλομάχοι, ἀναφέρουν με σεβασμὸ τ' ὄνομα τοῦ περιεργότερου ἀντιπροσώπου τῆς ὀρμητικῆς ἐκείνης νεότητος, καὶ ἀλήθεια, κανεὶς ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους τῆς παλαιᾶς ὥρας κοχλῆς δὲν θὰ λησμονήσῃ τὸν Ὀθωνα Ἡλιόπουλο, τὸν εϊφομάχο, ὃν ὄρατο και ἀρεμαίνον ἀντρα, με τὰ πλατεῖα στήθεια, τὰ γερά κάρτια, τὸ ψαρὸ μῦστα και τὸ ψηλὸ καπέλο, τὸ ὁποῖον καμμὰ ὄδα δὲ μπόρεσε να τοῦ τὸ ριξῆ ἀπὸ τὸ κεφάλι τὸν ἀνοιχτόκαρδο καὶ δημοφιλέστατο λεβέντι τῆς Πλάκας, τὸ διαχτυκώτατο γλεντιέ, με τῆς μυθιοταρομητικῆς του περιπέτειας και τὰ χαριτωμένα ἀνέκδοτα. Ένας σύγχρονός του γράφει κάποιου: «Ὀλος ὁ βίος τοῦ Ὀθωνος Ἡλιοπούλου ὑπῆρξε ἕνας δινηκῆς γέλιος και ἀγάπη πρὸς τὴν ζωῆ, και ὁ ὁποῖος ἔζησεν ἐν μέσῳ τῶν ὀπλων, τῶν συμπλοκῶν, τῶν ἔρωτων, τῶν ιπποτικῶν, τῶν ὄρασιον φύλου, τῶν ἀσμάτων, τῆς χαρᾶς και τῶν φαειρότερων ἐπεισοδίων.»

Καὶ ἀλήθεια: Ὁ Ὀθων εἶχε γεννηθῆ τρεῖς αἰῶνες ἀργότερα καὶ εἶτι ἐπρεπε. Έπρεπε να ζῆ στοὺς χρόνους τῶν ἱπποτισμῶν, ποὺ ἂν ἀντιπροσώπευε τόσο θαυμάσια στοὺς περὶ τούτους καιρούς, κάποτε, στήν Ἀθριανούπολι, σ' ἕνα φαρὸ μετεμπερισμένον, ὁ διοικητῆς-Πασᾶς ἐζήτησε νὰ βγάλῃ διὰ τῆς βίας τὴ μάσκα μᾶς κυριος. Ὁ Ἐλληνας εϊφομάχος τότε ἔπηρε ἄμεσως τὴ θέσι του: Στάθηκε πλάγι στήν ἀνεπεράσιμη ἀγναση, και μετὰ ζωηρῆ λογομαχία, ἔγειροτόνησε τὸν Πασᾶ ἀνθυγιωκώτατα, με γενναῖο ἐξολοφόρημα! Ἐναντεσε ποιά τὴν ἐπεριέμενε τὸν παράτολμο κενότυ. Ἄλλ' ὁ Ὀθων, πρὸς τὸ ἐσοσάκι φοβερῆ ὀργῆ τοῦ Πασᾶ, ἐγλύσθησε ἀπὸ στέγη τῆς ἀγῆ και κατόρθωσε να φυγαδευθῆ ἀπὸ τοὺς... τοὺς τοὺς ὑπερασπιστᾶς τοῦ Πασᾶ, οἱ ὁποῖοι το ἔσυχαινον τὸ δειλὸ ἀνῶτερό του, τόσο ἀπετρασαν τὸν Ἡλιόπουλο και εἶχαν ἐστρεφῆλα μαζὺ του!...

Ἄλλοτε, στήν Κωνσταντινούπολι, καθόταν ὁ ἄλλος σ' ἕνα καφενεῖο, ὅπου μερικὸι Γάλλοι ἠπικτικοὶ ἐπιφαν μύρια και, μεθυσμένοι κενά, ἐπύριαν νὰ κοροιδεύουν τοὺς Ἐλληνας πελάτες καὶ νὰ βρίζουν τὴν Ἑλλάδα. Ὁ Ἡλιόπουλος τὸν ἔβλεπε καὶ ἔβλεπε καὶ ἔβλεπε, σὴν ἰσχυρῆ καιροῦ, Σηκάνεται, σπάξτε τὸ χοντροὸ ἄνδρ' ἕνα μιάς καρδέκλας και κουνώντας τὸ φοβερό ἄνδρ' ἕνα μιάς, σπᾶναι τοὺς Γάλλους στὸ κυνήγι, καὶ ζῶει δὺν κεφάλαια και ἀναγκάξτε τοὺς ἄλλους νὰ χαθοῦν τρέμοντας πρὸς τὴν παρῶλια. Οἱ Ἐλληνας τῆς Πόλης, ἐνθουσιασμένοι νὰ τὸ κατώρθωσαν, παρήσαν στὸν ὄμορον τοὺς εϊφομάχοι πλούσιου γένους, ὅπου και τὸν ἀπεθῶσαν.

Κάποτε πάλι, στὰς Ἀθήνας, κοντὰ στὸ Μοναστηράκι, ὁ Ἡλιό-

πὸν ἔβλεπε, εἶπα ἀπὸ μέσα μου!...

Ἐκείνο ὄμως τὸ «κράξι», ἦταν τόσο δυνατὸ, ποὺ τρόμαξαν τὰ ὄρατια «μαῦρα μάτια» καὶ ἔτρεξαν νὰ ξεθουνη κοντὰ μου, με τόσο κοντὰ, ποὺ ἂν ἀναπνοῆ τους μοὺ χᾶιδεσε τὸ μάγουλο μου και μποροῦσα νὰ διαβάσω τόσα πρόγραμμα μέσα στή γλυκεῖα ματιὰ της! Ἄχ! ὦς τὰ σήμερα ἀκόμη, ἕμα θυμιάει ἐκείνη τὴ σκηνή, νοιώθω τὴν καρδιά μου νὰ χτυπάει δυνατὰ.

Σὰν χάλασε ἡ μισὴ σκεπή, τὸ μέρος ποὺ θὰ μᾶς φύλαγε ἀπὸ τὴ βροχῆ ἦταν τόσο μικρὸ, ποὺ ἤμασαν ἀναγκαζμένοι να σπυρμαχθοῦμε ὁ ἕνας κοντὰ στὸν ἄλλον. Μποροῦσαμε νὰ μιλάμε, χωρὶνὰ μᾶς ἀκοῦμε, και ἕνα γλυκὸ φιλάκι ἦταν φυσικό!...

Νᾶ, λοιπὸν γιατί, εἶπε τελειώνοντας ὁ θεῖος μου Ἰάκωβος δὲν θ' ἀνταλλάξω ποτὲ τὸ μικρὸ μου αὐτὸ τὸ καλυβᾶκι, τὸ ἐρεπὸν αὐτὸ, μ' ἕνα δολοχῆρο καλύβι. Θὰ ἔχῃ τὴν καλύτερη ἀνάμνηση τῆς ζωῆς μου. Κ' ἡ ἀνάμνησις, παιδιὰ μου, εἶνε τῆς καρδίας ὁ θησαυρός...
IV

— Κ' ὕστερα, μπάρημα Ἰάκωβς; τὸν ρωτήσαμε.
— Τὸ παρακάτω; εἶπε. Δὲν εἶνε ἄλλο. Μπορεῖς ὄμως, καρμὸν ἡμέρα νὰ τὸ ζητήσῃς ἀπὸ τὴ γυναῖκα μου... Αὐτὴ τὸ θυμάται καλύτερα ἀπὸ μένα!

Κ' ἡ γρηγοῦλα, κυττάζοντάς τον στὰ μάτια, με κάποια ἀνεκφραστὴ γλυκύτητα, ἔχασε ἔλεος... ἕνα χαμόγελο ποὺ ἔλεγε πολλά...
Κ' οἱ ἀγαπητοὶ μᾶς ἀναγνώσται θὰ κατάλαβαν, δεῖ ἡ γρηγοῦλα αὐτὴ δὲν ἦταν, παρὰ τὸ «μεγάλᾶ μαῦρα μάτια!»

Πᾶλ Ἐρβίς

πουλος ἐτάκισε στὸ ἔξילו δὺν αὐθάδεις Ρώσους ἀξιωματικούς, γιατί ὁ ἕνας ἀπ' αὐτοὺς, ἀντὶ νὰ τοῦ ζητήσῃ συγγνώμη γιὰ τὴν ἀπροσεξία ποὺ ἔκανε νὰ τοῦ πατήσῃ τὸ πόδι και γιὰ τοῦ λασπῶσῃ τὸ παπούτσι, ἔκρινε προτιμώτερον νὰ πῆ μὰ βορεῖα λέξῆ ἐναντίον ὄλων συλλήβδην τῶν Ἐλλήνων!... Ἀπὸ τέτοια ἀνέκδοτα χαρακτηριστικὰ τῆς ἀδάμαστης ψυχῆς του, εἶνε γεμάτη ὅλη ἡ ζωῆ του.

Ὅταν ὁ Ὀθων Ἡλιόπουλος ἦταν ἀκόμη νέος, ἡ Κυβέρνησις τὸν εἶχε σταῖλει στή Μασσαλία ὑπότροφα νὰ σπουδᾶσῃ μηχανικός. Ἄλλ' ὁ Ὀθων, ὕστερ' ἀπὸ λίγα χρόνια, ἔξαγαγῆσε θεῖος χειριστῆς... τῆς σπάθης και τοῦ ξίφους! Ἦν νωλοῖα τῶν ἐρωτῶν και τῶν μονομαχιῶν, ὄλοι οἱ φιλαθλοὶ, τὸν περιεστοίχισαν και ὁ Ἡλιόπουλος γίνηκε γλήγορα κορομαγῆπος.

Νωρῖς ὄμως ἄρχισε νὰ στενοχωριᾶται στήν περὶ Ἀθηναϊκῆ ζωῆ. Τὰ ταξείδια και ἡ περιπέτειες τραβοῦσαν ἀκαταμάχητα τὴν ἀνίσχυρη ψυχῆ του. Ἐπῆγε λοιπὸν στήν Κωνσταντινούπολι, στήν Ἀνατολικὴ Ἐρμούλια, στὴ Βουλγαρία. Ἀπ' ὅπου περνοῦσε γινόταν ἦρος ἐπισκοδίων, ἄλλοτε νὰ νὰ ὑπερασπιῆ κανέναν ἀδύνατο ποὺ τὸν ἀδικοῦσαν, ἄλλοτε ἀπὸ λόγους φιλοτιμίας, ἢ γιὰ νὰ διεκδικῆ τὴ συμπάθεια καμμιάς γυναικείας καρδιάς—γιατὶ ἀλήθεια, ὁ θερμὸς αὐτὸς μεσημεριῶν ἦταν λατρός, ὕμνητος και ἱπποτικός προστάτης τοῦ ὄρασιον φύλου.

Τέλος ἔξαπαθῆσε τὴν Πλάκα του και ἐγύρισε στὰς Ἀθήνας. Ἦν Κυβέρνησις τὸν διάρσις καθηγητῆ τῆς ὀπλασκίας στή Σχολῆ τῶν Ἐδελφίδων. Ὁ Ἡλιόπουλος ἀνοῖξε τότε και αἰδοῦσα μαθημάτων γιὰ τὴ «νεολαῖα τῶν ὀπλων». Καὶ ἦταν ἀλήθεια ὄρατι νὰ τὸν βλέπῃ κανεὶς στήν ὄρα τοῦ μαθηματος. Ἦταν ὁ σοβαρός και ἐπιβλητικός καθηγητῆς. Ἄλλ' ὅταν τὸ μάθημα ἐτελειώσῃ, ὁ Ὀθων γινόταν ἀνάρπαστος ἀπὸ τοὺς μαθητᾶς του. Ἦταν ὁ κοθητὸς φίλος, ὁ παρῶν διδάροχος γλεντιέξ. Τραγοῦδοῦσε ὄρατα, διηγοῦν ἀδιάφορα σόαν ἐπεισόδια και χαριτωλόγους θαυμάσια. Στὶς τελευταῖες ἀκόμη στιγμῆς του εἶπε τὸ ἀκλόουθο:

— Ἄν και δὲν φοβᾶμαι τὸ Χάρο, γιατί θὶ τὸν πάρω κυνῆ, με κανένα σπαθί, ἐν τούτους, ἂν με κινήσῃ, θέλω νὰ σκοπεύσετε τὸν τάφο μου μετὰ τὰ σπαθιά μου και με... κορσέδες γυναι-

κείους!...

Ἦν ζωῆ αὐτῆ τῆς χαρᾶς, τοῦ ἔρωτος, τῆς καλῆς συντροφιάς ἦρθε νὰ ἐπισκοπῆ—σὲ προχωρημένη μάλιστα ἡλικία—ἕνας ἀτυχῆς γάμος. Ὁ αἰτίθασος Ὀθων εἰσεσκε βορεῖες τῆς ἀλλοσιδης τοῦ γάμου. Ἄλλ' ὄς ἀρήσουμε νὰ μᾶς τὸ ἐκμαντηρευθῆ ὁ ἴδιος σ' ἕνα ποιήμα του, γιατί ὁ θεῖος εϊφομάχος ἦταν και καλὸς στιχογράφος:

Τὰ χρυσωμένα μου μαλλιά, λευκὰ τὰ βλέπω τόρα
κι' ἀκούω νὰ χτυπᾶ σιγὰ τοῦ γέγρατος ἡ ὄρα.
Γιατὶ, νεότης, μ' ἄφησες ἀπὸ τὴν ἀγκυλιὰ σου;
μήπως ἐπεριφρόνησα ποτὲ τὰ φέλλητά σου;
Εἶπέ μου τι ἐξέλεψες κ' ἐγὼ σοὺ τὸ ἀρνῆθηκα;
Μήπως και δὲν ἀγάπησα; μήπως δὲν ἀγαπήθηκα;
Μήπως και δὲν ἐφίλησα ἐσθλῆς και μαυρομάτης;
Ἦ μήπως εἰς τὰ γλέντια μου δὲν ἄδειασα κανέναν;
Καρμὸγελο ποτὲ γλυκὸ μοὺ εἶλεψε ἀπ' τὰ χεῖλη
κι' ἀπὸ τὸ πλάδι τῆς καρδιάς ἀγαπημένο φίλο;
Τὴν νύχτα δὲν τὴν ἔκαμα χαριτωμένη μέρα;
δὲν ἔτρεχα σὺν τὸ πουλί ποὺ τρέχει στὸν ἄερα;
Δὲν χόρευα μετὰ τὰ βιολιά, με λῦρες, με ζουγανάδες;
Στὶς γειτονίους δὲν ἔκαμα τὴ νύχτα παιτινάδες;
Ἄχ! σ' ἕνα μόνον ἔσφαλα—φρεχτῆ ἀνοησία!
Ποῦ χόρευα τὸν ἄχαρο χορὸ τοῦ Ἡσαῖ! !!
Ἦταν χορὸς χορῆς βιολιά, χορὸς χορῆς τραγοῦδια
Και μοὺ φορῆσαν στέφανα με γρένια λου

Πλούδια!...

Αὐτὸς ὑπῆρξε ὁ ἀλημονότατος Ὀθων Ἡλιόπουλος, ποὺ ἔδωσε μεγάλη ὄθησι στήν ἑλληνικὴ ὀπλομαχητικῆ. Ένας ὄρατος Ἀθηναϊκὸς τύπος τοῦ σπαθιοῦ και τῆς καρδιάς.